

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 20 iulie 2022
(OR. en)

11538/22

ECOFIN 753
RELEX 1056
NIS 19
MED 37
COEST 594

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	19 iulie 2022
Destinatar:	Secretariatul General al Consiliului
Nr. doc. Csie:	COM(2022) 341 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU privind implementarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe în 2021

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2022) 341 final.

Anexă: COM(2022) 341 final

Bruxelles, 19.7.2022
COM(2022) 341 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU
privind implementarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe în 2021

{SWD(2022) 192 final}

CUPRINS

1	INTRODUCERE.....	2
2	EVOLUȚII MACROECONOMICE ÎN ȚĂRILE PARTENERE	3
2.1	Vecinătatea estică.....	4
2.2	Vecinătatea sudică.....	4
2.3	Balcanii de Vest	5
3	OPERAȚIUNI DE ASISTENȚĂ MACROFINANCIARĂ ÎN 2021	6
3.1	Vecinătatea estică.....	7
	• Georgia: AMF în contextul COVID-19.....	7
	• Moldova: AMF și AMF în contextul COVID-19	7
	• Ucraina: AMF în contextul COVID-19	8
3.2	Vecinătatea sudică.....	9
	• Iordania: AMF III și AMF în contextul COVID-19	9
	• Tunisia: AMF în contextul COVID-19.....	10
3.3	Balcanii de Vest	10
	• Albania: AMF în contextul COVID-19	10
	• Bosnia și Herțegovina: AMF în contextul COVID-19	11
	• Kosovo ¹ : AMF în contextul COVID-19.....	11
	• Muntenegru: AMF în contextul COVID-19	11
	• Macedonia de Nord: AMF în contextul COVID-19	12
4	ASIGURAREA UTILIZĂRII ADECVATE A FONDURILOR DIN CADRUL ASISTENȚEI MACROFINANCIARE: EVALUĂRI OPERAȚIONALE, EVALUĂRI <i>EX POST</i> ȘI AUDITURI	12
4.1	Evaluări operaționale.....	12
4.2	Evaluări ex post.....	13
5	EVOLUȚII GENERALE LEGATE DE INSTRUMENTUL AMF	14
5.1	Funcționarea instrumentului AMF	14
5.2	AMF în CFM 2021-2027	15
6	PERSPECTIVE PRIVIND OPERAȚIUNILE AMF ȘI SITUAȚIA BUGETARĂ ÎN 2022	15

¹ Această denumire nu aduce atingere pozițiilor privind statutul și este conformă cu RCSONU 1244/99, precum și cu Avizul CIJ privind Declarația de independență a Kosovoului.

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind implementarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe în 2021 ⁽²⁾

1 INTRODUCERE

Asistența macrofinanciară sau AMF este un instrument financiar al UE ⁽³⁾ destinat țărilor partenere care se confruntă cu o criză a balanței de plăți. De la crearea sa în 1990, AMF a contribuit la îmbunătățirea stabilității macroeconomice și financiare în țările învecinate sau apropiate din punct de vedere geografic de UE, încurajând în același timp reformele structurale în aceste țări. AMF completează un mecanism de creditare fără caracter prudential convenit cu Fondul Monetar Internațional (FMI) și este condiționată de acest mecanism. Reducerea unei părți din presiunea pe care o presupune soluționarea problemelor legate de balanța de plăți îi permite țărilor partenere să își mărească marja de manevră bugetară, să îmbunătățească sustenabilitatea datoriei și să se concentreze pe realizarea reformelor necesare. Prin facilitarea parcursului de ajustare macroeconomică, operațiunile AMF pot avea impact social pozitiv, acordându-i țărilor respective mai mult timp și mai multe posibilități pentru a aborda cauzele principale ale crizei cu care se confruntă.

Cel mai adesea, AMF ia forma unor credite, pentru care Comisia împrumută fondurile necesare de pe piețele de capital. La rândul său, Comisia oferă aceste fonduri cu titlu de împrumut țării beneficiare. În unele cazuri, AMF ia forma unor granturi finanțate de la bugetul UE sau ia forma unei combinații de împrumuturi și granturi.

AMF este pusă la dispoziție în tranșe și numai dacă sunt îndeplinite criteriile specifice de reformă structurală, convenite cu țara în cauză. Aceste condiții stau la baza punerii în aplicare a unor măsuri solide de ajustare și reformă care vizează: (i) consolidarea sistemelor de finanțare publică și (ii) sprijinirea creșterii durabile și favorabile incluziunii și a creării de locuri de muncă. În plus, o condiție prealabilă pentru acordarea AMF este ca țara beneficiară să respecte mecanisme democratice efective. Aceste mecanisme includ: un sistem parlamentar pluripartit; respectarea statului de drept și garantarea respectării drepturilor omului. În acest mod, AMF vine în completarea asistenței pentru cooperare obișnuite a UE și contribuie la obiectivele mai ample de menținere a stabilității și de promovare a prosperității și a valorilor noastre fundamentale în afara UE. AMF a fost recunoscută pe scară largă drept un instrument eficace de reacție la situațiile de criză, permițând Uniunii să intervină într-o manieră vizibilă și flexibilă și având puterea de a încuraja schimbări în politicile țărilor ⁽⁴⁾. Această concluzie privind eficacitatea AMF în

² Prezentul raport se bazează pe informațiile disponibile până în iunie 2022.

³ Temeiul juridic pentru asistența macrofinanciară acordată țărilor din afara UE, altele decât țările în curs de dezvoltare, îl constituie articolul 212 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Articolul 213 din TFUE poate fi utilizat ca temei juridic atunci când țara terță are nevoie de asistență financiară urgentă.

⁴ AMF completează, de asemenea, alte acțiuni sau instrumente externe ale UE destinate țărilor din vecinătate și din Balcanii de Vest, inclusiv sprijinul bugetar pentru care, în 2021, s-au plătit în aceste regiuni granturi în valoare totală de 461 de milioane EUR. Cel mai recent raport privind sprijinul bugetar este disponibil la adresa: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/budget_support_-_trends_and_results_2021.pdf.

cea ce privește răspunsul la crize este susținută de constatările mai multor evaluări *ex post* independente ale operațiunilor AMF finalizate ⁽⁵⁾.

Fiind un instrument de răspuns la situațiile de criză și spre deosebire de alte instrumente financiare externe ale UE, AMF nu furnizează sprijin financiar în regim periodic și programabil. Din acest motiv, în temeiul cadrului financiar multianual (CFM) pentru perioada 2021-2027, operațiunile specifice din cadrul AMF vor continua să fie activate pe baza unor decizii ad-hoc. Atunci când se întemeiază pe articolul 212 din TFUE, aceste decizii ad-hoc privind operațiunile AMF specifice sunt reglementate de procedura legislativă ordinară, care necesită aprobarea Parlamentului European și a Consiliului pentru fiecare operațiune (sau pentru mai multe operațiuni simultan, așa cum s-a întâmplat în cazul pachetului AMF în contextul COVID-19 adoptat în mai 2020).

Prezentul raport anual este elaborat în conformitate cu obligațiile Comisiei în materie de informare, prevăzute în diversele decizii ale Parlamentului European și ale Consiliului privind operațiunile AMF. Raportul este însoțit de un document de lucru al serviciilor Comisiei care oferă o analiză mai detaliată a contextului macroeconomic și a implementării operațiunilor individuale de asistență macrofinanciară.

2 EVOLUȚII MACROECONOMICE ÎN ȚĂRILE PARTENERE

În urma recesiunii cauzate de pandemia de COVID-19 în 2020, economiile țărilor vizate de politica de extindere și de politica de vecinătate s-au redresat în 2021. Durata și gravitatea recesiunii au fost extrem de diferite de la o țară la alta. Aceste variații reflectă atât modul diferit în care pandemia s-a răspândit în toate țările, cât și structurile economice diferite ale partenerilor și capacitatea lor diferită de a lua măsuri eficace de contracarare. De asemenea, redresarea ulterioară a fost inegală de la o țară la alta. Prezenta secțiune analizează provocările regionale cu care se confruntă țările din vecinătatea UE și din Balcanii de Vest, în timp ce performanțele lor economice sunt evaluate mai detaliat, pentru fiecare țară în parte, în documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei.

Deși prezentările generale regionale de mai jos sunt retrospective, trebuie remarcat faptul că invadarea Ucrainei de către Rusia umbrește semnificativ perspectiva generală, dincolo de impactul direct devastator pe care aceasta îl are asupra Ucrainei. Deși unii dintre vecinii Ucrainei din cadrul Parteneriatului estic ar putea fi cei mai afectați de efectele de propagare, repercusiunile invaziei se vor resimți în toate cele trei regiuni. În țările Parteneriatului estic, invadarea Ucrainei a condus la deprecierea monedei și la presiuni puternice asupra prețurilor la alimente și energie. Încrederea consumatorilor și a întreprinderilor a fost și ea puternic afectată. În lunile următoare, conflictul va afecta puternic comerțul, remiterile de bani și investițiile. În general, este probabil că regiunea Parteneriatului estic va avea un an de stagflație. În vecinătatea sudică, în ciuda expunerii comerciale globale scăzute, presiunea provocată de conflict este resimțită prin creșterea prețurilor la alimente și amenințările la adresa securității alimentare (unele țări se bazează în foarte mare măsură pe Rusia și pe Ucraina pentru importurile lor de grâu, un produs de bază critic și foarte subvenționat), precum și prin prețurile (adesea foarte subvenționate) la energie. În plus, redresarea după pandemia de COVID-19 în sectorul turismului va fi și ea afectată în unele țări din vecinătatea sudică. În Balcanii de Vest, se preconizează că, în mod similar, creșterile constante ale prețurilor la energie, alimente și transporturi vor

⁵ Toate evaluările *ex post* sunt disponibile pe site-ul Comisiei: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en.

alimenta o nouă accelerare a inflației, ceea ce va conduce la scăderea venitului disponibil real al gospodăriilor și a consumului privat. Creșterea economică poate fi încetinită și mai mult în țările cele mai dependente de turism din Balcanii de Vest. Perspectivele economice din toate cele trei regiuni ar fi afectate de: (i) perturbările din cadrul lanțurilor de aprovizionare internaționale și (ii) o cerere mai redusă ca urmare a perspectivelor de creștere mai scăzute ale principalilor parteneri comerciali, inclusiv ale UE. Acești factori ar putea influența exporturile, investițiile străine directe și remiterile de bani, exacerbând astfel dezechilibrele externe existente.

2.1 Vecinătatea estică

În 2021, economiile din regiunea vecinătății estice s-au redresat în urma recesiunii din 2020 cauzate de pandemie. Factorii determinanți ai acestei redresări au fost: (i) relansarea consumului casnic de la un nivel foarte scăzut; (ii) o creștere bruscă a remiterilor de bani și (iii) intensificarea activității de investiții. Aceste economii au fost, de asemenea, susținute de o cerere externă solidă. Revenirea la creștere, deși a contribuit la reducerea ratelor șomajului în aproape toate țările, a fost însoțită de o accelerare constantă și puternică a inflației pe tot parcursul anului. Creșterea inflației a fost determinată în principal de creșterea bruscă a prețurilor la energie și la alimente la nivel mondial. În încercarea de a ține sub control inflația, toate băncile centrale din vecinătatea estică și-au înăspriț orientarea politicii monetare în 2021. Acest lucru a sprijinit o apreciere constantă a monedelor locale, care, în multe cazuri, au recuperat pierderile înregistrate în 2020.

Pozițiile fiscale s-au îmbunătățit în 2021, în pofida faptului că se simt în continuare consecințele pandemiei. Veniturile s-au redresat puternic pe fondul activității economice în creștere și al unei creșteri puternice a schimburilor comerciale. În același timp, cheltuielile au continuat să crească în mod constant, inclusiv din cauza reducerii doar treptate a măsurilor generoase aplicate pentru a combate impactul pandemiei asupra gospodăriilor și a întreprinderilor. Deficitele mai scăzute, aprecierea monedelor naționale și o creștere considerabilă a PIB-ului nominal au condus la îmbunătățirea ponderii datoriei publice în PIB în țările din vecinătatea estică. Pe plan extern, atât importurile, cât și exporturile s-au redresat puternic în întreaga regiune, reflectând baza scăzută, creșterea cererii și creșterea prețurilor produselor de bază. De asemenea, remiterile de bani au crescut substanțial. Toate acestea, împreună cu alocarea generală a drepturilor speciale de tragere (DST) de către FMI membrilor săi în august, au dat un impuls important pozițiilor externe și au condus la creșterea rezervelor internaționale în majoritatea țărilor.

Privind în perspectivă și astfel cum s-a menționat mai sus, vecinătatea estică este deosebit de expusă consecințelor economice ale invadării Ucrainei de către Rusia, riscând să se confrunte cu o recesiune severă, ale cărei proporții ar putea fi comparabile cu haosul provocat de dezmembrarea Uniunii Sovietice în anii 1990, deoarece cele mai mari două economii din regiunea Parteneriatului estic, Ucraina și Belarus, sunt de departe cele mai afectate.

2.2 Vecinătatea sudică

În 2021, activitatea economică din vecinătatea sudică a început, de asemenea, să se redreseze în urma pandemiei și a consecințelor economice ale acesteia. Creșterea economică a revenit în toate țările, cu excepția Libanului, unde există o criză politică și economică profundă. Creșterea economică în regiune s-a accelerat în cursul anului, deoarece relaxarea restricțiilor, introducerea vaccinurilor și cererea reprimată au sprijinit intensificarea activității de investiții și o redresare a consumului privat și public. Redresarea cererii externe a sprijinit, de asemenea, industriile exportatoare, în special industria prelucrătoare. De asemenea, cifrele din sectorul turismului s-au îmbunătățit într-

o oarecare măsură, în paralel cu eliminarea treptată a restricțiilor de călătorie. Șomajul a rămas peste nivelul de dinainte de pandemie, însă ratele de ocupare a forței de muncă s-au îmbunătățit în concordanță cu ratele de activitate mai ridicate. Presiunile inflaționiste au crescut substanțial, inclusiv în ceea ce privește produsele alimentare și energetice, în timp ce politicile monetare au rămas flexibile. Creșterea prețurilor produselor de bază a condus la intensificarea activității economice și la îmbunătățirea echilibrului bugetar în țările exportatoare de energie.

Deficitele bugetare au scăzut în 2021, datorită recuperării veniturilor și a creșterii moderate a cheltuielilor, în concordanță cu retragerea treptată a măsurilor de sprijin legate de pandemie. Cu toate acestea, datoria publică a rămas la niveluri record ca urmare a nevoilor substanțiale de finanțare cauzate de pandemie. Regiunea a cunoscut o redresare puternică atât a importurilor, cât și a exporturilor, pe fondul: (i) relansării cererii anterior reprimată; (ii) creșterilor prețurilor produselor de bază și (iii) cererii în creștere pe principalele piețe de export din regiune. Remiterile record de bani au fost, de asemenea, susținute de revenirea la creștere în Uniunea Europeană și de creșterea spectaculoasă a prețurilor petrolului la nivel mondial. Monedele naționale au rămas stabile sau s-au apreciat ușor, rezervele internaționale scăzând în majoritatea țărilor. Regiunea a continuat să beneficieze de sprijin extern din partea creditorilor instituționali internaționali, inclusiv de alocările FMI pentru DST.

Invadarea Ucrainei de către Rusia a afectat, de asemenea, perspectivele pentru vecinătatea sudică, deși într-o măsură mai mică decât a afectat perspectivele Parteneriatului estic. Consecințele invaziei Rusiei implică riscuri semnificative pentru redresarea emergentă, întrucât țările din vecinătatea sudică urmează să fie afectate în special de creșterea prețurilor la alimente, la energie și la alte produse de bază. Aceste prețuri mai mari vor determina creșterea inflației și vor afecta consumul intern, sporind în același timp presiunea asupra bugetelor publice.

2.3 Balcanii de Vest

După recesiunea cauzată de pandemie în 2020, efectele perturbatoare ale crizei provocate de pandemia de COVID-19 s-au diminuat, iar activitatea economică s-a redresat puternic în toate economiile din Balcanii de Vest în 2021. Redresarea a fost susținută în mare măsură de: (i) ridicarea treptată a măsurilor de izolare legate de COVID-19; (ii) o cerere internă și o cerere externă mai puternice și (iii) efecte de bază favorabile. În concordanță cu relansarea activității economice, creșterea ocupării forței de muncă a revenit la valori pozitive, iar ratele șomajului au scăzut în majoritatea țărilor din regiune. S-a înregistrat, de asemenea, o creștere a numărului de persoane încadrate în muncă. Dinamica inflației a reflectat redresarea cererii agregate și creșterea prețurilor la energie, alimente și transporturi, toate țările din Balcanii de Vest înregistrând o creștere a inflației în 2021.

Relansarea veniturilor fiscale ca urmare a intensificării activității economice a contribuit la reducerea deficitelor fiscale în întreaga regiune în 2021. În plus, ponderea datoriei publice guvernamentale în PIB a scăzut ușor în majoritatea țărilor comparativ cu sfârșitul anului 2020, reflectând parțial o redresare a creșterii nominale a PIB-ului. Pe plan extern, deficitul de cont curent s-a redus semnificativ în anul 2021 comparativ cu anul precedent, întrucât revigorarea puternică a exporturilor de servicii și intrările mai mari de remiteri de bani au compensat creșterea deficitelor comerciale de mărfuri.

Și perspectivele economiilor din Balcanii de Vest s-au deteriorat, perspectivele de creștere fiind încetinite din cauza mai multor factori, cel mai important fiind impactul creșterii prețurilor la energie, la alimente și la transporturi asupra venitului disponibil și a

consumului. Cu toate acestea, Balcanii de Vest au fost clar afectați într-o măsură mai mică de acești factori decât țările Parteneriatului estic.

3 OPERAȚIUNI DE ASISTENȚĂ MACROFINANCIARĂ ÎN 2021

La 22 aprilie 2020, Comisia a adoptat o propunere de pachet, în valoare de 3 miliarde EUR, de acordare a asistenței macrofinanciare pentru 10 parteneri vizați de politica de extindere și de politica de vecinătate, obiectivul fiind de a-i sprijini să limiteze consecințele economice ale pandemiei de COVID-19. Decizia⁶ a fost adoptată foarte prompt de Parlamentul European și de Consiliu la 25 mai 2020⁷. Disponibilă numai pentru 1 an, AMF în contextul COVID-19 urma să fie eliberată în două tranșe, împreună cu un acord de plată cu FMI și sub rezerva îndeplinirii condițiilor politice prealabile generale. Ca o condiție suplimentară, cea de-a doua și ultima tranșă urma să fie plătită numai după ce țara parteneră îndeplinea condițiile de politică aferente.

Prin urmare, în 2021 s-a pus accentul pe punerea în aplicare a pachetului AMF în contextul COVID-19. Au fost acordate împrumuturi în valoare totală de 1,665 miliarde EUR pentru a sprijini stabilitatea financiară a țărilor partenere ale UE și pentru a le ajuta să limiteze consecințele economice ale pandemiei de COVID-19.

Dintre cele șapte operațiuni inițiate în 2020, șase au fost finalizate cu succes în totalitate, fiind efectuată plata celei de a doua și ultimei tranșe pentru următoarele țări: Macedonia de Nord, Kosovo, Muntenegru, Iordania, Moldova și Ucraina. În plus, asistența acordată Albaniei, care a intrat în vigoare abia în 2021, a fost și ea plătită integral.

Cu toate acestea, operațiunea de asistență macrofinanciară pentru Georgia convenită în temeiul deciziei menționate anterior a fost plătită doar parțial. Deși prima plată a avut loc în noiembrie 2020, a doua tranșă a fost anulată: (i) în urma neîndeplinirii de către Georgia a celei mai importante condiții de politică legate de sistemul judiciar și (ii) după ce autoritățile georgiene au precizat că nu mai solicită fondurile.

Celelalte două operațiuni, pentru Bosnia și Herțegovina și pentru Tunisia, au început tot în 2021, în urma proceselor lor aferente, destul de îndelungate, de ratificare a memorandumului de înțelegere și a acordului privind un plan de împrumut. Tunisia a primit a doua plată la 25 mai 2022, finalizând astfel cu succes operațiunea după îndeplinirea condițiilor de politică convenite în memorandumul de înțelegere. Pe de altă parte, a doua tranșă pentru Bosnia și Herțegovina nu a fost plătită din cauza punerii limitate în aplicare a reformelor la sfârșitul perioadei de disponibilitate.

Pe lângă asistența financiară planificată pentru a ajuta țările să răspundă pandemiei de COVID-19, planurile de punere în aplicare a unei a treia AMF periodice pentru Iordania au fost, de asemenea, continuate, eliberarea celei de a doua tranșe fiind finalizată la 20 iulie 2021.

Având în vedere redresarea economică în curs în urma pandemiei, precum și criza gazelor care a început în octombrie 2021, Moldova a depus în noiembrie 2021 o cerere

⁶ Decizia (UE) 2020/701.

⁷ AMF este întotdeauna condiționată de un program de plăți al FMI. Țările beneficiare care au încheiat un acord stand-by cu FMI sau un program în cadrul mecanismului de finanțare extinsă (sau un acord similar în cadrul unui program de ajustare și reformă cu FMI) trebuie, în principiu, să își mențină programul FMI pe calea cea bună, lucru reflectat în evaluările pozitive. În contextul crizei provocate de pandemia de COVID-19, AMF este disponibilă în mod excepțional și pentru țările care beneficiază de finanțare de urgență din partea FMI, de exemplu prin intermediul Instrumentului de finanțare rapidă (*Rapid Financing Instrument – RFI*), care ia forma unei plăți unice din partea FMI.

pentru o nouă operațiune AMF. Comisia a primit, de asemenea, o cerere din partea Ucrainei de acordare a unei noi AMF, pe fondul riscului de escaladare a conflictului cu Rusia și în contextul pierderii accesului la piețele internaționale de capital. Ulterior, la începutul anului 2022, au fost propuse operațiuni AMF corespunzătoare în valoare de până la 150 de milioane EUR pentru Moldova și de până la 1,2 miliarde EUR pentru Ucraina.

Stadiul de implementare a programelor AMF în 2021 (pe regiuni):

3.1 Vecinătatea estică

- **Georgia: AMF în contextul COVID-19**

Pachetul AMF în contextul COVID-19 a inclus AMF în valoare de până la 150 de milioane EUR pentru Georgia.

Prima tranșă (75 de milioane EUR) a fost vărsată în noiembrie 2020.

A doua tranșă de 75 de milioane EUR a fost condiționată de îndeplinirea unui set de condiții de politică prevăzute în memorandumul de înțelegere în următoarele domenii: achiziții publice; sistemul de pensii; dreptul societăților comerciale; guvernanta întreprinderilor de stat; sistemul judiciar; eficiența energetică și piața muncii. Georgia a pus într-adevăr în aplicare mai multe reforme structurale în conformitate cu condițiile AMF. Cu toate acestea, a doua tranșă a fost anulată ca urmare a neîndeplinirii de către Georgia a celei mai importante condiții de politică legate de sistemul judiciar și ca urmare a deciziei autorităților georgiene de a nu solicita această a doua tranșă.

AMF a fost acordată împreună cu resursele din partea instituțiilor financiare internaționale și a donatorilor bilaterali, inclusiv FMI, în cadrul programului FMI de patru ani aferent mecanismului de finanțare extinsă (*Extended Fund Facility* – EFF) cu Georgia. EFF de patru ani al FMI a fost aprobat în aprilie 2017 și a crescut în 2020 la un total de aproximativ 690 de milioane EUR. Toate evaluările efectuate în cadrul acestui program EFF au fost aprobate cu succes de Consiliul director al FMI, inclusiv cea finală din aprilie 2021.

- **Moldova: AMF și AMF în contextul COVID-19**

Ca parte a pachetului AMF în contextul COVID-19, s-a alocat pentru Republica Moldova o asistență în valoare de 100 de milioane EUR, care completează programul de urgență al FMI în valoare de 235 de milioane USD (adoptat în aprilie 2020). După plata primei tranșe în noiembrie 2020, AMF a fost finalizată cu succes prin plata celei de a doua și ultimei tranșe (50 de milioane EUR) în octombrie 2021. Memorandumul de înțelegere a conținut un set de condiții de politică în următoarele domenii: gestionarea finanțelor publice; guvernanta întreprinderilor și combaterea corupției. Punerea în aplicare a reformelor a fost destul de lentă pentru cea mai mare parte a perioadei AMF în contextul COVID-19. Cu toate acestea, în urma alegerilor parlamentare din iulie 2021, disponibilitatea Moldovei de a aborda deficiențele structurale a crescut semnificativ, pe măsură ce președintele, guvernul și parlamentul au început să colaboreze într-un mod mai coerent. În pofida acestei îmbunătățiri, a trebuit să se acorde o derogare în legătură cu o condiție (privind strategia de recuperare a activelor în urma fraudei bancare din 2014), după consultarea Comitetului pentru asistență macrofinanciară al statelor membre.

În noiembrie 2021, în urma izbucnirii unei crize energetice și având în vedere circumstanțele redresării economice în urma pandemiei, Moldova a solicitat în mod oficial o nouă AMF periodică. După o evaluare atentă a nevoilor de finanțare, Comisia a pregătit o propunere pentru o nouă operațiune în valoare de până la 150 de milioane EUR, care includea 120 de milioane EUR sub formă de împrumuturi pe termen mediu și 30 de milioane EUR sub formă de granturi. Decizia de a oferi o asistență macrofinanciară suplimentară pentru Moldova a fost adoptată de Parlamentul European și de Consiliu la 6 aprilie 2022. AMF va fi plătită în trei tranșe, în urma punerii în aplicare a măsurilor de politică în următoarele domenii: buna guvernanta; statul de drept; combaterea corupției și reformele din sectorul energetic. Continuarea progreselor în ceea ce privește recuperarea activelor (ca urmare a operațiunilor AMF anterioare) este, de asemenea, o condiție pentru plata acestor tranșe.

Noua AMF reflectă modul în care FMI a reluat dialogul cu autoritățile din Republica Moldova după alegerile din iulie 2021. S-a ajuns la un nou acord tehnic pentru o facilitare extinsă de credit/EFF pe trei ani în valoare de 558,3 milioane USD, care a fost adoptat de Comitetul director al fondului în decembrie 2021. Prima tranșă în valoare de 79,8 milioane USD a fost vărsată imediat după adoptare.

- **Ucraina: AMF în contextul COVID-19**

AMF în contextul COVID-19 pentru Ucraina, în valoare de 1,2 miliarde EUR, a intrat în vigoare în septembrie 2020. Condițiile de politică structurală ale acestei a cincea operațiuni AMF s-au bazat pe realizările anterioare ale AMF și au sprijinit reforme în patru domenii: gestionarea finanțelor publice; guvernanta și statul de drept; îmbunătățirea mediului de afaceri și întreprinderile din sectorul energetic și întreprinderile de stat. O primă tranșă de 600 de milioane EUR a fost vărsată la 9 decembrie 2020.

Plata celei de a doua tranșe a fost condiționată de punerea în aplicare cu succes a celor opt măsuri de politică structurală la care Ucraina s-a angajat în memorandumul de înțelegere, precum și a programului FMI. Asistența macrofinanciară acordată Ucrainei în contextul pandemiei de COVID-19 a fost furnizată împreună cu alte resurse din partea instituțiilor financiare internaționale și a donatorilor bilaterali, în special FMI, în cadrul acordului său stand-by în valoare de 5 miliarde USD și cu o durată de 18 luni, convenit la 9 iunie 2020. Progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a condiționalității convenite cu FMI au fost inconsecvente, iar prima evaluare a programului, incluzând o prelungire a programului până la sfârșitul lunii iunie 2022, a fost încheiată abia în noiembrie 2021. Pe baza unei scrisori de conformitate prealabile din partea FMI cu privire la progresele semnificative înregistrate în ceea ce privește prioritățile-cheie ale programului și având în vedere propria evaluare a Comisiei privind punerea în aplicare satisfăcătoare a măsurilor structurale convenite în memorandumul de înțelegere, a doua tranșă, în valoare de 600 de milioane EUR, a fost vărsată la 25 octombrie 2021. Aceasta a încheiat punerea în aplicare cu succes a asistenței macrofinanciare acordate Ucrainei în contextul pandemiei de COVID-19.

În contextul escaladării tensiunilor geopolitice care au precedat invadarea Ucrainei de către Rusia, Comisia Europeană a adoptat, la 1 februarie 2022, o propunere de decizie privind acordarea unei noi asistențe macrofinanciare de urgență Ucrainei sub formă de împrumuturi în valoare de până la 1,2 miliarde EUR, care urmează să fie plătită în două tranșe egale. Parlamentul European și Consiliul au adoptat decizia la 24 februarie 2022, autorizând astfel cea de a șasea operațiune AMF în Ucraina începând din 2014. Comisia și Ucraina au semnat memorandumul de înțelegere aferent la 3 martie, ceea ce a permis

plata primei tranșe în valoare de 600 de milioane EUR în două subtranșe, la 11 și la 18 martie 2022. Ca răspuns excepțional la nevoile acute de finanțare ale Ucrainei și întrucât condițiile convenite în memorandumul de înțelegere nu pot fi îndeplinite în această etapă din motive de forță majoră, Comisia a decis, în urma unei consultări pozitive a Comitetului pentru asistență macrofinanciară al statelor membre, să efectueze de urgență plata celei de a doua tranșe în valoare de 600 de milioane EUR în luna mai. Această asistență macrofinanciară de urgență este furnizată împreună cu resurse din partea instituțiilor financiare internaționale și a donatorilor bilaterali, inclusiv acordul stand-by al FMI în valoare de 5 miliarde USD și cu o durată de 18 luni, convenit la 9 iunie 2020. În urma încheierii cu succes a primei evaluări a programului în noiembrie 2021, Consiliul director al FMI a prelungit valabilitatea acordului stand-by până la sfârșitul lunii iunie 2022. A doua evaluare a programului a început la 23 februarie 2022, cu o zi înainte de invazia rusă. Având în vedere situația excepțională, Ucraina a solicitat atunci finanțare de urgență în cadrul Instrumentului de finanțare rapidă și a primit 1,4 miliarde USD la 9 martie.

3.2 Vecinătatea sudică

- **Iordania: AMF III și AMF în contextul COVID-19**

După intrarea în vigoare în ianuarie 2020 a celei de a treia AMF, în valoare de 500 de milioane EUR, acordată Iordaniei, autoritățile iordaniene au solicitat asistență suplimentară în aprilie 2020, în contextul pandemiei de COVID-19, iar UE a convenit asupra unei asistențe macrofinanciare suplimentare în valoare de 200 de milioane EUR, în totalitate sub formă de împrumuturi. Condițiile de politică ale AMF se axează în principal pe: (i) îmbunătățirea gestionării finanțelor publice; (ii) combaterea corupției; (iii) realizarea de reforme în sectorul utilităților; (iv) reformarea politicii sociale și a politicii privind piața forței de muncă și (v) guvernanta.

Prima tranșă (150 de milioane EUR, plus 100 de milioane EUR ca supliment) a fost plătită la 25 noiembrie 2020. A doua și a treia tranșă fac obiectul condițiilor specifice de politică convenite între Iordania și UE în memorandumul de înțelegere. A doua tranșă (50 de milioane EUR și un supliment de 200 de milioane EUR) a fost plătită la 20 iulie 2021, încheind cu succes partea legată de COVID-19 a asistenței. Pentru eliberarea celei de a doua tranșe, a fost acordată o derogare pentru o condiție (privind etapele către instituirea unui sistem de facturare electronică), în urma consultării Comitetului pentru asistență macrofinanciară al statelor membre. Totuși, această condiție care face obiectul derogării trebuie să fie îndeplinită integral atunci când vor fi puse în aplicare toate reformele necesare pentru plata celei de a treia tranșe. A treia tranșă de 200 de milioane EUR rămâne disponibilă până în aprilie 2023.

Aceste operațiuni AMF sunt acordate împreună cu resursele din partea instituțiilor financiare internaționale și a donatorilor bilaterali, inclusiv FMI. La 25 martie 2020, FMI a aprobat un program EFF pe patru ani pentru Iordania, în valoare de 1,1 miliarde EUR (270 % din cotă). Această sumă a fost majorată ulterior la aproximativ 1,3 miliarde EUR (echivalentul a 312 % din cota Iordaniei). La 20 mai 2020, FMI a pus, de asemenea, la dispoziția Iordaniei asistență de urgență în valoare de aproximativ 366 de milioane EUR, în cadrul Instrumentului de finanțare rapidă pentru a ajuta țara să facă față impactului pandemiei. Până în decembrie 2021, plățile totale efectuate de FMI către Iordania de la începutul anului 2020 au ajuns la aproximativ 1 miliard EUR. Programul EFF rămâne pe drumul cel bun, cea de a treia evaluare fiind finalizată la timp în decembrie 2021. Deși

datoria publică a Iordaniei a rămas ridicată, situându-se la 110 % din PIB la sfârșitul anului 2021, aceasta a fost evaluată ca fiind sustenabilă de către FMI.

- **Tunisia: AMF în contextul COVID-19**

În cadrul pachetului AMF în contextul COVID-19 adoptat în mai 2020, UE a convenit asupra unei AMF în valoare de 600 de milioane EUR pentru Tunisia. Memorandumul de înțelegere și acordul privind un plan de împrumut au fost semnate la 24 noiembrie 2020 și ratificate de parlamentul tunisian la 15 aprilie 2021 și au intrat în vigoare la 11 mai 2021, după publicarea în Monitorul Oficial al Tunisiei. Prin urmare, perioada de disponibilitate de 12 luni s-a încheiat în mai 2022. Condițiile de politică ale AMF se axează în principal pe patru domenii tematice: gestionarea finanțelor publice și reforma sectorului civil; reforme în întreprinderile de stat; protecția socială și climatul investițional.

AMF a fost acordată în două tranșe, fiecare în valoare de 300 de milioane EUR. Prima tranșă a fost supusă condițiilor politice prelabile generale pentru AMF și a fost plătită la 1 iunie 2021. Eforturile au fost în mod clar accelerate în ceea ce privește reformele de politică necesare pentru plata celei de a doua tranșe și toate condițiile sunt îndeplinite cel puțin în linii mari. În pofida unor preocupări legate de condiția prelabilă de politică, o scrisoare din partea autorităților în care se stabilesc angajamente privind un calendar politic în anul curent a făcut posibilă plata celei de a doua tranșe la 25 mai 2022.

Asistența este menită să completeze resursele puse la dispoziție de alți donatori, inclusiv de FMI, în cadrul programului său aferent mecanismului de finanțare rapidă cu Tunisia, în valoare de 685 de milioane EUR, aprobat la 10 aprilie 2020.

3.3 Balcanii de Vest

- **Albania: AMF în contextul COVID-19**

În urma cutremurelor devastatoare din noiembrie 2019 și a provocărilor generate de pandemia de COVID-19, Albania a solicitat în mod oficial asistență macrofinanciară la 15 aprilie 2020. Ca răspuns, în cadrul pachetului AMF în contextul COVID-19, UE a convenit asupra unei AMF în valoare de 180 de milioane EUR pentru Albania. Memorandumul de înțelegere și acordul privind un plan de împrumut au fost semnate la 3 noiembrie 2020 și au intrat în vigoare la 3 noiembrie 2020 și, respectiv, la 26 ianuarie 2021, întrucât au fost aplicabile proceduri naționale diferite. Condițiile de politică ale AMF au vizat remedierea unora dintre deficiențele de la nivelul gestionării finanțelor publice, al sectorului financiar, al bunei guvernante și combaterii corupției și al politicilor de protecție socială.

AMF a fost acordată în două tranșe, fiecare în valoare de 90 de milioane EUR. Prima tranșă a fost plătită la 31 martie 2021. A doua și ultima tranșă a fost plătită la 5 noiembrie 2021, după ce Albania a îndeplinit condițiile de politică aferente.

Asistența a fost menită să completeze resursele puse la dispoziție de alți donatori, inclusiv de FMI, în cadrul programului său aferent mecanismului de finanțare rapidă cu Albania, în valoare de 174 de milioane EUR, aprobat la 10 aprilie 2020.

- **Bosnia și Herțegovina: AMF în contextul COVID-19**

În urma unei cereri oficiale de AMF din partea Bosniei și Herțegovinei, transmisă la 14 aprilie 2020, în contextul pandemiei de COVID-19, au fost incluse 250 de milioane EUR pentru Bosnia și Herțegovina în pachetul AMF în contextul COVID-19. Memorandumul de înțelegere și acordul privind un plan de împrumut au fost semnate la 15 ianuarie 2021 și au intrat în vigoare la 9 iunie 2021. Această întârziere considerabilă a fost cauzată de procesele decizionale îndelungate din țară. Condițiile de politică ale AMF urmăresc să abordeze unele dintre deficiențe în ceea ce privește guvernarea economică și consolidarea instituțiilor, stabilitatea sectorului financiar, transparența și combaterea corupției, precum și o mai bună funcționare a pieței muncii.

AMF urma să fie acordată în două tranșe, fiecare în valoare de 125 de milioane EUR. Prima tranșă a fost plătită la 7 octombrie 2021, în timp ce a doua tranșă nu a fost plătită din cauza punerii limitate în aplicare a reformelor la sfârșitul perioadei de disponibilitate.

Asistența este menită să completeze resursele puse la dispoziție de alți donatori, inclusiv de FMI, în cadrul programului său aferent mecanismului de finanțare rapidă în valoare de 330 de milioane EUR, aprobat la 20 aprilie 2020.

- **Kosovo: AMF în contextul COVID-19**

În urma unei cereri oficiale de AMF din partea Kosovo, transmisă la 8 aprilie 2020, în contextul pandemiei de COVID-19, Kosovo a primit o nouă operațiune AMF în valoare de 100 de milioane EUR. Condiționalitatea în materie de politici a AMF s-a axat în principal pe consolidarea finanțelor publice, pe consolidarea stabilității financiare, pe eliminarea economiei subterane, pe promovarea strategiei privind statul de drept și pe îmbunătățirea perspectivelor de angajare pentru tineri.

AMF a fost acordată în două tranșe, fiecare în valoare de 50 de milioane EUR. Prima tranșă a fost plătită la 6 octombrie 2020. A doua și ultima tranșă a fost plătită la 1 iunie 2021, după ce Kosovo a îndeplinit condițiile de politică aferente.

Scopul asistenței a fost să completeze fondurile FMI (52 de milioane EUR) acordate în cadrul mecanismului de finanțare rapidă (*Rapid Financing Facility – RFI*) (50 % din cota din fond aferentă Kosovo), aprobat la 10 aprilie 2020.

- **Munte negru: AMF în contextul COVID-19**

În urma unei cereri oficiale de AMF din partea Muntenegrului, transmisă la 15 aprilie 2020, UE a convenit asupra unei operațiuni AMF în valoare de 60 de milioane EUR pentru Muntenegru, în cadrul pachetului AMF în contextul COVID-19. Condiționalitatea în materie de politici a AMF s-a axat în principal pe consolidarea finanțelor publice și combaterea corupției, consolidarea stabilității financiare, îmbunătățirea mediului de afaceri și reformarea protecției sociale.

AMF a fost acordată în două tranșe, fiecare în valoare de 30 de milioane EUR. Prima a fost plătită la 6 octombrie 2020. A doua și ultima tranșă a fost plătită la 1 iunie 2021, după ce Muntenegru a îndeplinit condițiile de politică aferente.

Asistența a fost menită să completeze resursele puse la dispoziție de alți donatori, inclusiv de FMI, în cadrul programului său aferent mecanismului de finanțare rapidă cu Muntenegru în valoare de 75 de milioane EUR, aprobat la 24 iunie 2020.

- **Macedonia de Nord: AMF în contextul COVID-19**

În urma unei cereri oficiale de AMF din partea Macedoniei de Nord, transmisă la 15 aprilie 2020, UE a alocat 160 de milioane EUR pentru operațiunea AMF pentru Macedonia de Nord, ca parte a pachetului AMF în contextul COVID-19. Condiționalitatea în materie de politici a AMF s-a axat în principal pe consolidarea finanțelor publice și combaterea corupției, consolidarea stabilității financiare, îmbunătățirea mediului de afaceri și reformarea protecției sociale.

AMF a fost acordată în două tranșe, fiecare în valoare de 80 de milioane EUR. Prima tranșă a fost plătită la 6 octombrie 2020. A doua și ultima tranșă a fost plătită la 1 iunie 2021, după ce Macedonia de Nord a îndeplinit condițiile de politică aferente.

Asistența a fost menită să completeze resursele puse la dispoziție de alți donatori, inclusiv de FMI, în cadrul programului său aferent mecanismului de finanțare rapidă cu Macedonia de Nord, în valoare de 176 de milioane EUR, aprobat la 10 aprilie 2020.

4 ASIGURAREA UTILIZĂRII ADECVATE A FONDURILOR DIN CADRUL ASISTENȚEI MACROFINANCIARE: EVALUĂRI OPERAȚIONALE, EVALUĂRI *EX POST* ȘI AUDITURI

4.1 *Evaluări operaționale*

În conformitate cu cerințele din Regulamentul financiar al UE, Comisia, cu ajutorul consultanților externi, realizează evaluări operaționale pentru a obține garanții rezonabile cu privire la buna funcționare a procedurilor administrative și a circuitelor financiare în țările beneficiare.

Evaluările operaționale se axează pe sistemele de gestionare a finanțelor publice. În special, acestea se concentrează asupra modului în care sunt organizate ministerele de finanțe și băncile centrale și asupra procedurilor pe care acestea le pun în aplicare. Mai precis, acestea se concentrează asupra modului în care sunt gestionate conturile care primesc fonduri UE. Se acordă, de asemenea, o atenție specială modului de funcționare, independenței și programelor de lucru ale instituțiilor de audit extern, precum și eficacității controalelor efectuate de aceste instituții. Sunt analizate, de asemenea, procedurile de achiziții publice la nivel central.

În 2020, au fost efectuate 10 evaluări operaționale privind operațiunile AMF în contextul COVID-19, precum și privind AMF III pentru Iordania. Aceste evaluări au concluzionat că procedurile și circuitele financiare din țările partenere sunt considerate adecvate în sensul AMF. Nu au fost necesare noi evaluări în 2021.

4.2 *Evaluări ex post*

În conformitate cu Regulamentul financiar al UE și cu deciziile corespunzătoare privind AMF, Comisia realizează evaluări *ex post*⁸ după finalizarea operațiunilor AMF, pentru a evalua impactul acestora. Cele două obiective principale ale acestor evaluări sunt:

⁸ Toate evaluările *ex post* sunt disponibile pe site-ul web al Comisiei: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en.

- i. analiza impactului AMF asupra economiei țării beneficiare și, îndeosebi, asupra sustenabilității poziției sale externe; precum și
- ii. evaluarea valorii adăugate a acțiunii UE.

În ianuarie și aprilie 2021, Comisia a publicat documentele de lucru ale serviciilor sale pentru evaluările *ex post* ale AMF I pentru Tunisia și, respectiv, AMF III pentru Ucraina. Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport oferă informații suplimentare cu privire la aceste două evaluări.

În plus, în 2021, a fost finalizată evaluarea *ex post* comună a intervențiilor AMF II în Tunisia și Iordania, precum și metaevaluarea tuturor operațiunilor AMF din perioada 2010-2020. Metaevaluarea a analizat principiile și caracteristicile care reglementează instrumentul AMF și a urmărit să ofere informații cu privire la modalitățile de îmbunătățire pentru: (i) relevanța, eficacitatea, eficiența și valoarea adăugată a acestuia și (ii) capacitatea sa de a răspunde priorităților acțiunii externe a UE. Se preconizează că documentele de lucru ale serviciilor Comisiei care însoțesc cele două evaluări vor fi publicate în 2022.

- **AMF II pentru Tunisia și Iordania:** studiul extern concluzionează că dimensiunea, forma și calendarul operațiunilor puse în aplicare de cele două țări au fost relevante și adecvate pentru nevoile de finanțare ale țărilor respective, generând valoare adăugată europeană. În ambele țări, AMF a avut impact pozitiv asupra sustenabilității datoriei și a contribuit la promovarea stabilizării macroeconomice. Condițiile au fost relevante și s-au axat pe domenii-cheie de reformă. Operațiunile au sprijinit schimbări pozitive în unele domenii de reformă, în pofida progreselor inconsecvente înregistrate în cazul altor reforme specifice. Din perspectivă regională, impactul pozitiv și efectele de propagare asupra regiunii Orientului Mijlociu și Africii de Nord ale celor două AMF au fost mai puțin măsurabile și au fost legate în principal de efectul de încredere.
- **Metaevaluarea operațiunilor AMF 2010-2020:** studiul extern concluzionează că operațiunile AMF au fost eficiente, relevante și coerente și că acestea au generat valoare adăugată europeană. În plus, s-a constatat că instrumentul AMF a contribuit în mod eficace atât la restabilirea sustenabilității externe, cât și la promovarea reformelor structurale. În același timp, studiul remarcă importanța unui sentiment de „asumare” a reformelor în țara parteneră pentru a se asigura că reformele de politică întreprinse au un impact de durată. În studiu, se evidențiază, de asemenea, timpul îndelungat care poate fi necesar până când operațiunile AMF devin operaționale și se prezintă unele idei de facilitare a unui răspuns mai rapid și mai eficace al instrumentului într-un context geopolitic care prezintă provocări. Evaluarea a subliniat necesitatea de a consolida vizibilitatea AMF în țările beneficiare. În acest sens, evenimentul organizat de Comisie la 16 noiembrie 2021, cu ocazia celei de a 30-a aniversări a instrumentului, a oferit, de asemenea o expunere importantă pentru consolidarea sensibilizării cu privire la instrument în afara Uniunii Europene. La dezbaterile privind realizările AMF până în prezent și posibilele strategii pentru viitorul acesteia, au participat reprezentanți la nivel înalt ai țărilor beneficiare, ai firmelor de consultanță, ai delegațiilor UE și ai statelor membre. Din punct de vedere metodologic, evaluările *ex post* ale AMF au fost efectuate la un standard ridicat. Acest lucru s-a

întâmplat în special după intrarea în vigoare a orientărilor din 2015 privind „o mai bună legiferare”.

Informații suplimentare privind cele două evaluări sunt furnizate în documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport și vor fi disponibile în documentele de lucru ale serviciilor Comisiei care urmează să fie publicate pentru ambele evaluări.

5 EVOLUȚII GENERALE LEGATE DE INSTRUMENTUL AMF

5.1 Funcționarea instrumentului AMF

Declarația comună a Parlamentului European și a Consiliului din 2013 cu privire la asistența macrofinanciară⁹ definește asistența ca fiind de natură macroeconomică și financiară și menționează în mod clar că obiectivul său este „restabilirea unei situații de finanțare externă durabile pentru țările și teritoriile eligibile care se confruntă cu dificultăți financiare externe.” Pentru ca AMF să fie un instrument „de urgență” eficient, este, așadar, important să fie mobilizat în mod eficace și în timp util.

În același timp, s-a constatat, atât de către Curtea de Conturi Europeană, cât și în cadrul metaevaluării operațiunilor AMF (2010-2020), că întârzierile în adoptarea deciziilor AMF de către Parlamentul European și Consiliu în cadrul procedurii legislative ordinare pot constitui o deficiență semnificativă pentru un instrument menit să răspundă unei crize a balanței de plăți. În consecință, Curtea de Conturi Europeană a recomandat Comisiei „să analizeze, în cooperare cu colegiitorii, care sunt opțiunile disponibile pentru a se accelera procedurile de aprobare a programelor ulterioare de asistență macrofinanciară, în special în cazul finanțării în regim de urgență”¹⁰.

Cu toate acestea, Comisia consideră că experiența legată de pachetul AMF în contextul COVID-19 și de noua AMF de urgență acordată Ucrainei arată că actuala structură a AMF poate permite o adoptare rapidă dacă toate instituțiile convin să utilizeze pe deplin instrumentele disponibile de flexibilitate procedurală. În ambele cazuri, Comisia a colaborat cu Parlamentul și Consiliul pentru a conveni asupra utilizării procedurilor de urgență existente care au permis adoptarea asistenței în termen de o lună de la propunerea Comisiei și de către ambii colegiitori. Parlamentul European a invocat o clauză specifică (articolul 163) din Regulamentul său de procedură, care permitea Parlamentului adoptarea imediată a deciziei în plen, fără a mai trebui să treacă prin Comisia INTA, după cum se practică în mod obișnuit. Acest proces rapid de adoptare a fost rezultatul unui sentiment comun de urgență din partea tuturor instituțiilor în aceste vremuri extrem de dificile.

⁹ Declarație comună a Parlamentului European și a Consiliului adoptată împreună cu Decizia de acordare a unei asistențe macrofinanciare suplimentare Georgiei [Decizia (UE) nr. 778/2013 din 12 august 2013]. Disponibilă la:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0778&from=EN>.

¹⁰ Curtea de Conturi Europeană, Raport special (nr. 03/2017) disponibil la adresa: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_3/SR_TUNISIA_RO.pdf.

Astfel, regulamentele de procedură ale Consiliului și Parlamentului European prevăd o procedură accelerată necesară pentru adoptarea rapidă în situații de urgență. S-a dovedit că, prin contacte oportune și constructive, este posibil să existe un proces de adoptare mai rapid în cadrul procedurii legislative ordinare, cu implicarea deplină a Parlamentului European. Acest lucru nu ar fi fost valabil în cazul în care Comisia ar fi propus măsuri în temeiul articolului 213 din TFUE (aplicabil în cazurile în care este necesară asistență financiară urgentă și de către Consiliu atunci când adoptă doar operațiunea AMF).

5.2 AMF în CFM 2021-2027

Regiunea din vecinătatea UE continuă să se confrunte cu instabilitate geopolitică și economică. Acest lucru este exacerbat și mai mult de consecințele umanitare și economice ale pandemiei de COVID-19 și ale invadării Ucrainei de către Rusia. În acest context, necesitatea ca UE să acorde asistență macrofinanciară va rămâne probabil la un nivel ridicat în anii ce urmează.

Noul Instrument de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională (IVDCI) (cunoscut și sub denumirea de „Europa globală”) a intrat în vigoare în iunie 2021, după adoptarea sa oficială de către Consiliu și Parlament. Instrumentul AMF va rămâne separat de IVDCI - Europa globală, iar operațiunile AMF specifice vor continua să fie activate, după caz, prin decizii ad-hoc separate, pe baza temeiului juridic aplicabil din tratat. Cu toate acestea, împrumuturile AMF vor fi garantate de acum înainte prin noua garanție pentru acțiunea externă (GAE) care a fost creată prin Regulamentul privind IVDCI - Europa globală, la o rată de provizionare de 9 %, așa cum s-a întâmplat anterior.

IVDCI - Europa globală: (i) stipulează că provizionarea GAE trebuie să fie finanțată din bugetul programelor geografice relevante și (ii) stabilește o limită globală de 10 miliarde EUR care poate fi utilizată pentru provizionarea GAE. Acest lucru ar limita efectiv volumul operațiunilor AMF, precum și al altor instrumente (inclusiv împrumuturile externe ale Băncii Europene de Investiții, împrumuturile FEDD+ și împrumuturile Euratom) care pot fi finanțate în cursul acestui CFM.

GAE nu va mai fi gestionată prin Fondul de garantare pentru acțiuni externe, ci prin Fondul comun de provizionare. Comisia a inițiat o evaluare a riscurilor pe care le implică acest lucru, având în vedere: (i) noile norme privind tratarea datoriilor contingente și (ii) contextul specific al expunerii la Ucraina și la regiune. Aceste riscuri pot fi abordate, de asemenea, în cadrul viitoarei evaluări la jumătatea perioadei a Regulamentului privind IVDCI - Europa globală.

6 PERSPECTIVE PRIVIND OPERAȚIUNILE AMF ȘI SITUAȚIA BUGETARĂ ÎN 2022

Anul 2022 a început cu adoptarea de către Comisie a două noi propuneri de asistență macrofinanciară pentru Moldova și pentru Ucraina, în valoare de 150 de milioane EUR și, respectiv, de 1,2 miliarde EUR. Solicitată în noiembrie 2021 în contextul izbucnirii crizei gazelor din Moldova și al redresării economice în curs în urma pandemiei, AMF acordată Moldovei va consta în împrumuturi în valoare de 120 de milioane EUR și în granturi în valoare de 30 de milioane EUR. Aceste împrumuturi și granturi vor fi plătite în trei tranșe, după îndeplinirea unor condiții predefinite. La 11 martie, Moldova a solicitat o majorare a AMF, care reflectă impactul economic pe care invadarea Ucrainei de către Rusia îl are asupra nevoilor sale de finanțare, inclusiv afluxul ridicat de refugiați. În cererea sa, Moldova a subliniat în special necesitatea acordării de granturi. Ca răspuns, se depun în prezent eforturi pentru a completa această AMF cu un pachet de sprijin mai amplu, în cadrul căruia poate fi îndeplinită cererea de acordare a unei asistențe mai

consistente sub formă de granturi. În plus, componenta AMF privind granturile va fi concentrată la începutul perioadei, pentru a face posibilă plata mai multor granturi în primele două tranșe (15 milioane EUR și, respectiv, 10 milioane EUR).

La 24 februarie 2022, Parlamentul European și Consiliul au adoptat o decizie privind o nouă AMF de urgență acordată Ucrainei, pe fondul riscului de escaladare a conflictului cu Rusia și pe fondul pierderii accesului Ucrainei la piețele internaționale de capital. Această asistență macrofinanciară este acordată sub formă de împrumuturi în valoare de 1,2 miliarde EUR, iar primele 600 de milioane EUR au fost plătite în martie 2022, contribuind la abordarea deficitului de finanțare tot mai mare al Ucrainei ca urmare a conflictului cu Rusia în desfășurare. În general, autoritățile ucrainene au luat măsuri în vederea punerii în aplicare a condiției convenite. Cu toate acestea, circumstanțele războiului au constituit un caz de forță majoră care împiedică finalizarea efectivă a măsurilor de politică structurală de care este condiționată plata celei de a doua tranșe a AMF. După o evaluare atentă și după consultarea Comitetului pentru asistență macrofinanciară, Comisia a decis totuși să procedeze de urgență la plata celei de a doua tranșe în valoare de 600 de milioane EUR, încă din mai 2022.

Consiliul European din 30 mai 2022 și-a reiterat sprijinul pentru Ucraina și este pregătit să acorde o nouă AMF extraordinară în valoare de până la 9 miliarde EUR în 2022.

În funcție de progresele înregistrate în ceea ce privește reformele de politică și de îndeplinirea condiției prealabile de politică, ultima tranșă pentru AMF în contextul COVID-19 a fost plătită Tunisiei la 25 mai 2022, în timp ce a doua tranșă către Bosnia și Herțegovina nu a fost plătită din cauza punerii limitate în aplicare a reformelor la sfârșitul perioadei de disponibilitate. Ultima tranșă a operațiunii AMF III pentru Iordania rămâne disponibilă până în aprilie 2023.

Comisia este pregătită să examineze orice nouă cerere de asistență macrofinanciară și, dacă este cazul, va propune partenerilor eligibili operațiuni AMF noi și/sau suplimentare.

Tabelul 1 oferă o prezentare generală a angajamentelor și a plăților aferente granturilor de asistență macrofinanciară, precum și a plăților aferente împrumuturilor AMF pentru 2019, 2020, 2021 și (cu titlu provizoriu) 2022. Se preconizează că plățile totale se vor ridica la 1 575 de milioane EUR sub formă de împrumuturi și la 25 de milioane EUR sub formă de granturi în 2022.

Tabelul 1: Angajamente și plăți pentru granturile AMF și plățile aferente împrumuturilor AMF 2019-2022 (EUR)¹¹

	2019	2020	2021	2022 (provizoriu)
Credite de angajamente pentru granturi în buget	27 000 000	20 000 000	227 200	50 000 000
Evaluări operaționale, evaluări <i>ex post</i>	125 900	293 900	227 200	De stabilit
Alte operațiuni posibile de AMF	-	-	-	30 000 000
Angajamente, total	125 900	293 900	227 200	30 000 000
Credite bugetare neangajate	26 874 100	19 706 100		De stabilit
Credite de plată pentru granturi în buget	27 000 000	27 000 000	362 400	25 000 000
Evaluări operaționale, evaluări <i>ex post</i>	304 949	284 600	362 400	-
AMF III Georgia (finalizată)	-	5 000 000	-	-
AMF Moldova (finalizată)	10 000 000	10 000 000	-	-
AMF Moldova	-	-	-	25 000 000
Alte operațiuni posibile de AMF	-	-	-	-
Plăți, total	10 304 949	15 284 600	362 400	25 000 000
Credite neutilizate pentru plata granturilor	16 695 051	11 715 400		-
Plăți aferente împrumuturilor AMF				
AMF III Georgia (finalizată)	-	20 000 000	-	-
AMF Moldova (finalizată)	20 000 000	20 000 000	-	-
AMF IV Ucraina (finalizată)	-	500 000 000	-	-
AMF II Iordania (finalizată)	100 000 000	-	-	-
AMF III Iordania ¹²		100 000 000	200 000 000	-
AMF II Tunisia (finalizată)	300 000 000	-	-	-
AMF Moldova	-	-	-	75 000 000
AMF de urgență pentru Ucraina	-	-	-	1 200 000 000
Plăți aferente împrumuturilor AMF, total	420 000 000	640 000 000	200 000 000	1 275 000 000
Operațiuni AMF în contextul COVID-19:				
AMF Georgia (parțial plătită)		75 000 000	-	-
AMF Moldova (finalizată)		50 000 000	50 000 000	-
AMF Ucraina (finalizată)		600 000 000	600 000 000	-
AMF Iordania (finalizată)		150 000 000	50 000 000	-
AMF Tunisia (finalizată)		-	300 000 000	300 000 000
AMF Albania (finalizată)		-	180 000 000	-
AMF Bosnia și Herțegovina (parțial plătită)		-	125 000 000	-
AMF Kosovo (finalizată)		50 000 000	50 000 000	-
AMF Muntenegru (finalizată)		30 000 000	30 000 000	-
AMF Macedonia de Nord (finalizată)		80 000 000	80 000 000	-
Plăți aferente împrumuturilor AMF, total	420 000 000	1 675 000 000	1 665 000 000	1 575 000 000

¹¹ Tabelul nu ia în considerare nicio propunere de noi operațiuni AMF de după 1 iunie 2022.

¹² A treia tranșă de 200 de milioane EUR este disponibilă până în aprilie 2023.